

GEERT VAN HECKE

"MIJN OUDERS NOEMDEN MIJ EEN NUL"

Een onopvallend huis in een gewone straat van een landelijke gemeente. Niets laat vermoeden dat hier een gezin woont met een levensgeschiedenis waarover een heel boek te schrijven valt. En toch. Al heel lang liep Emilie, een moeder van vier kinderen, met het idee rond om haar verleden van armoede, uitsluiting en gemiste kansen van zich af te schrijven. Tot ze via een plaatselijke groep van mensen in armoede in contact kwam met vormingswerker Lieven De Pril.

Lieven De Pril werkt in Oost-Vlaanderen voor vzw Welzijnsschakels en coördineert er lokale groepen van vrijwilligers in armoede en niet in armoede. Via zo'n vereniging leerde hij Emilie kennen. Maandenlang ging hij bij haar aan huis om haar beklijvend getuigenis over een verleden van armoede te noteren. Met die notities trok hij naar Guy Didelez, die het verhaal in een roman goot. Het resultaat is 'Ik ben Iemand/Niemand', een waargebeurde armoederoman die zonder twijfel voor een breed publiek de ideale opstap is om te 'doorvoelen' wat arm zijn echt betekent.

Een 'madam'

Emilie is de centrale figuur in het boek. Ze komt uit een arm gezin waar ze geleerd heeft om voor zichzelf te vechten. Dat kwam haar later goed van pas. Haar partner Nico daarentegen heeft een heel andere voorgeschiedenis. Zijn ouders waren welgesteld en wat hij ook maar wilde hebben – tot brommers en auto's – hij kreeg het allemaal. Tot hij met het arme meisje Emilie begon te verkeren en zijn familie hem liet vallen... Nu hun verhaal te boek gesteld is, willen Emilie (31) en Nico (37) dat verleden zo snel mogelijk achter zich laten. Dat bleek ook goed tijdens het interview dat we een maand geleden met hen hadden.

Emilie: "Ik heb thuis veel armoede gezien. Daardoor ben ik zelf altijd een vechter geweest. Maar mijn ouders noemden mij 'een zero' en ik voelde me ook echt dom. Dat gevoel heb

"Het is raar om zeggen, maar als ik nu die roman over ons eigen leven lees, besef ik pas echt goed wat ik Emilie aangedaan heb"

ik mijn hele jeugd meegedragen en ik was niet de enige. Het opvanghuis waar ik een tijd verbleef, heette waarschijnlijk niet toevallig 'Niemandland', en de titel van het boek geeft datzelfde gevoel goed weer. Twee van de zeven kinderen in ons gezin werden allebei als 'nullen' beschouwd door onze ouders. Maar intussen werkt die broer van mij als zelfstandige en is hij een hele meneer geworden.

Ik hoop ook nog eens te kunnen zeggen dat ik een *madam* ben. Als de schulden betaald zijn en ons huis afgewerkt is, zal ik alles achter mij kunnen laten. Ons verhaal toont aan dat het kan lukken als je maar genoeg *courage* hebt en je leven in handen durft te nemen."

Nico: "Ik heb veel te danken aan de therapeutische gemeenschap, waar ik voor het eerst met mijn gevoelens leerde omgaan. Het is raar om zeggen, maar als ik nu die roman over ons eigen leven lees, besef ik pas echt goed wat ik Emilie aangedaan heb. Al die jaren had ik niet door wat ik haar misdeed door haar te slaan. Nu zie ik hoe onmenselijk ik mij gedroeg, maar toen wist ik van niet beter..."

Als mens bekeken

In de gemeente van Emilie en Nico is er een welzijnsschakel, een van de vele groepen in Vlaanderen waar

mensen in armoede elkaar kunnen ontmoeten. De dag waarop twee *schakel*vrijwilligers bij hen komen aanbellen, gaat er voor het koppel een wereld open.

Emilie: "Toen Ronny en Anita de eerste keer voor onze deur stonden, hadden ze een voedselpakket mee. Maar al vrij snel begreep ik dat ze daarvoor niet waren gekomen. Dit waren geen hulpverleners, maar een gewoon koppel dat ons als mensen bekeek, ook al hebben wij minder dan zij. Ik wist niet dat zoiets bestond, want thuis had ik alleen gezien hoe armen elkaar helpen. Ik heb veel steun aan de vrijwilligers van de welzijnsschakel. Door wat we elkaar vertellen, leren we van elkaar. We gaan ook samen goedkoop op uitstap. Het grote verschil met een hulpverlener is dat die vrijwilligers ons niet komen zeggen hoe we iets

moeten doen. Ze komen naar ons luisteren, zonder te oordelen. Ze helpen ons ook wel, bijvoorbeeld om een tekst te schrijven, maar dat is anders dan in de hulpverlening."

'Ik ben niet arm'

Dit gezin heeft een enorme weg afgelegd om weg te komen uit de armoede. En daarom is dit boek zo hoopvol. Maar hoe voelen Emilie en Nico zich vandaag en stellen de kinderen zich nooit vragen over hun situatie?

Emilie: "Ik ben niet arm, want ik heb vier kinderen: ik ben dus rijk! In de welzijnsschakel ben ik intussen ook zelf vrijwilligster.

De vrijwilligers van de welzijnsschakel komen nog altijd bij ons langs en ze zijn welkom. Maar eigenlijk hoeven ze dat niet meer te doen, want nu voelen we ons veel sterker. Ook de thuisbegeleidster is aan haar laatste maand begonnen. Wat we het meest van de thuisbegeleiding geleerd hebben, is met elkaar praten over problemen en gevoelens."

Nico: "Onlangs kwam de oudste van school thuis met de vraag: *zijn wij arm, mama?* Neen, wij zijn niet arm, want alles wat onze kinderen vragen, krijgen ze. Alleen moeten ze wel leren dat er voor luxeproducten geen geld is, tenzij ze ervoor sparen. Toen onze dochter naar een Nintendo vroeg, heb ik gezegd dat ik gerust zelf een computer in elkaar wilde steken. Computers, daar ken ik wel iets van."

In bovenstaand interview hebben we om redenen van privacy de namen van de personages in het boek gebruikt. Intussen is Emilie gestart met de opleiding van ervaringsdeskundige in de armoede, een vierjarige studie waarin ze haar leven wil verwerken, zodat ze zelf later mensen in armoede kan ondersteunen en mee kan werken aan armoedebestrijding.

DREMPEL VOOR KWETSBARE GEZINNEN VERLAGEN

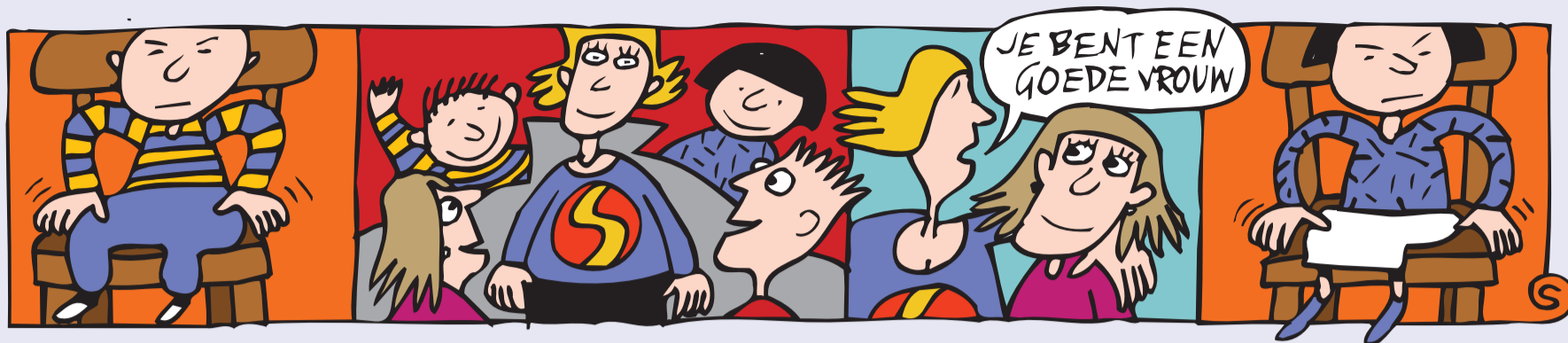
De Gezinsbond wil er zijn voor alle gezinnen. De meest kwetsbare groepen in onze samenleving, zoals allochtonen en mensen in armoede, vinden echter moeilijk de weg naar onze vereniging. Maar daar wil de gezinsbeweging zich niet zomaar bij neerleggen. De stuurgroep Diversiteit spant zich al geruime tijd in om met diverse initiatieven de drempel voor allochtone gezinnen te verlagen. En vorig jaar ging er binnen onze organisatie ook een stuurgroep Gezinnen in armoede van start. Deze denkgroep wil de vereniging toegankelijk maken voor gezinnen waarvan de ouders in armoede opgegroeid zijn of die door omstandigheden in de armoede terechtgekomen zijn.

Armoede-in-Zicht

Het ligt voor de hand dat er op het terrein al een en ander gebeurt. Er zijn afdelingen van de Gezinsbond die voor hun sinterklaasfeest samenwerken met het OCMW of die kwetsbare gezinnen de kans bieden goedkoper naar culturele activiteiten te gaan. Andere bondsafdelingen proberen op tweedehandsbeurzen of een gezond ontbijt ook gezinnen te bereiken die niet zo makkelijk de stap zetten naar een gewone bondsactiviteit. Niet zelden zijn dat gezinnen die door hun precare situatie vrij geïsoleerd leven. Intussen verkent de stuurgroep ook de mogelijkheid tot een intensere samenwerking met OCMW's en/of verenigingen waar armen het woord nemen.

Op dit moment trekt een tandem van een vormingswerker en een ervaringsdeskundige in de armoede de provincies rond om de vorming 'Armoede-in-Zicht' te geven aan bestuursleden van de Gezinsbond. En in het najaar krijgen afdelingen die dat wensen, dezelfde vorming aangeboden.

G.V.H.

ANTJE OP BEZOEK

In 'Ik ben Iemand/Niemand' (zie pagina 16) vertelt Emilie haar levensverhaal van bij de geboorte tot voor enkele jaren. In het fragment dat we uit dit boek geplukt hebben, maken we kennis met Antje. Zij komt als thuisbegeleidster aan huis bij het gezin. De passage illustreert welk schuldgevoel Emilie haar leven lang al met zich meedraagt. Maar tegelijk lees je er de vele stappen in die ze samen met haar partner gezet heeft om uit de armoede te ontsnappen.

De eerste die bij ons in het huis kwam dat we inmiddels gekocht hadden, was Antje. Zij zorgde voor de thuisbegeleiding. Ik had een strenge, bebrilde tante verwacht, maar het tegendeel was waar. Antje, was een jonge, frisse vrouw die graag grapjes maakte. Ze was lief en vrolijk, en al snel keek ik uit naar haar bezoeken.

Antjes grootste kwaliteit bestond erin om alle zekerheden ter discussie te stellen en te vervangen door nieuwe zekerheden. Ze leerde me hoe ik de kinderen op een andere manier kon laten gehoorzamen. Wanneer er vroeger wat fout liep, begon ik vaak te schreeuwen, met als enige resultaat dat de kinderen nog drukker werden. Op den duur werd ik daar zo zenuwachtig van dat ik wel eens een tik uitdeelde. Antje leerde me dat het zonder slaan ook kon. Volgens haar hielp het om kinderen minder aandacht te geven. Als Audry of Melvin weer eens lastig deden, moest ik hen zonder een woord te zeggen op een stoel apart zetten. Daar moesten ze een poosje blijven tot ze afgekoeld waren.

Zodra Nico thuis kwam, besprak ik die nieuwe aanpak. En kijk, toen hij het uitprobeerde, werkte het ook bij hem. Dat was duidelijk meer dan hij verwachtte en hij begon zowaar bewondering voor onze *supernanny* te krijgen.

Dus probeerde ik hem ook de andere dingen bij te brengen die Antje leerde. Dat kinderen op een beleefde manier hun mening mochten zeggen bijvoorbeeld. Dat was voor Nico en mij compleet nieuw. Als kind mochten we ons nooit in gesprekken tussen volwassenen mengen. 'Zwijgen als grote men-

sen spreken', bulderden onze ouders dan. We leerden nu dat het ook anders kon en dat kinderen zich veel beter gingen voelen als je ze ernstig nam.

Met de agressietherapie die Nico moest volgen, ging het minder goed. Hij bezocht de psychologe een paar keer, maar het klikte niet. 'Dat mens denkt dat ze alles beter weet.' Hij was dan ook heel opgelucht toen hij van job veranderde en meteen een mooi excuus had om alle afspraken af te zeggen. Gelukkig werd het wegvalen van de agressietherapie opgevangen door de vele gesprekken die Nico en ik naar aanleiding van Antjes bezoeken bleven voeren. Omdat we geen van beiden wilden dat onze kinderen geplaagd werden, deden we er alles aan haar goede raad op te volgen. Op haar advies maakten we afspraken, waaraan we ons allebei heel strikt hielden. Zo beloofde Nico nooit weed te roken in huis. Ik zou mijn grote mond houden en hem niet vernederen waar de kinderen bij waren.

Ook Audry en Melvin, die al groot genoeg waren om een en ander te begrijpen, werden bij de bespreking van een aantal nieuwe regels betrokken. 'Voortaan elke avond zelf uw speelgoed opruimen, akkoord?' Dat Nico hun mening vroeg, was een paar maanden eerder compleet ondenkbaar. Toen brulde hij dat hij zijn nek nog zou breken over al die rommel en schopte het speelgoed in het rond. De kinderen ruimden snel op omdat er anders klappen vielen. Maar zodra Nico voor zijn werk naar het buitenland vertrokken was, lieten ze hun rommel gewoon weer liggen.

Hoe meer Antje bij me thuis kwam, hoe dieper de vriendschap werd. Ik nam haar in vertrouwen en vertelde haar over mijn verleden en over de problemen met Nico. Ze luisterde vol ontzag en als ik het moeilijk kreeg, legde ze troostend haar arm om mijn schouder. 'Huil maar om al wat jou is overkomen. Maar denk nooit dat dit jouw schuld is. Als ik zie waar jij vandaan komt, ben je al ongelooflijk ver geraakt...'

Zo'n complimentje deed goed, en toch had ik veel moeite haar te geloven. Ik dacht dat het allemaal mijn schuld was. Als papa zei dat ik een nul was, kwam dat omdat ik echt dom was. Als Jens trager was dan andere kinderen van

zijn leeftijd, was dat een straf van God omdat ik aan abortus had gedacht. Als Nico me sloeg, had ik hem ongetwijfeld uitgedaagd. Dan had ik de vaat weer niet gedaan, of had ik dingen eruit geflapt die ik beter voor mezelf had kunnen houden. Antje sprak dat tegen. 'Je neemt veel te veel de schuld op je. Je bent een goede vrouw voor Nico, je bent een lieve mama, je bent geen nul. Je hebt gewoon te weinig kansen gekregen in je leven. Hoe jij nu bent, heeft alles te maken met wat je in je kindertijd hebt meegemaakt.'

'Dus is het de schuld van mijn ouders?' 'Ook jouw ouders hebben veel dingen gemist toen ze jong waren. Soms is er gewoon geen schuldige...'

Het deed me deugd om dit te horen en ik wilde het heel graag geloven. Toch zou ik nog meer dan drie jaar begeleiding nodig hebben voordat mijn schuldgevoelens eindelijk verdwenen.

IZEN energy systems

EMPOWERED BY NATURE

Opening Nieuwe WEBSHOP 6 april !!! (www.IZEN.be)

Panelen zwembadverwarming € 99* (incl BTW)

Rugzak met zonnepanelen, Tuindouche, batterij-oplader met zonnepanelen, solargadgets.....

+

Grote stockverkoop Spaardouchekoppen !!

GEZINSBONDkorting

- - 5 % op PV-panelen + omvormer (elektriciteit)
- - 10 % op Zonneboilersysteem (sanitair warm water)
- - 10 % op Webshop-artikelen (*voor leden gezinsbond)

IZEN energy systems nv (MZ)
Hoeksken 56/ 2275 Lille / België
Tel.: 014 55 83 19 / Fax: 014 55 83 17
info@IZEN.be / www.IZEN.be

IZEN energy systems nv
Begoniastraat 14/ 9810 Eke / België
Tel.: 09 221 41 79 / Fax: 09 245 04 08
info@IZEN.be / www.IZEN.be

Ik ben Iemand/Niemand

'Ik ben Iemand/Niemand' van Guy Didelez en Lieven De Pril, een uitgave van Uitgeverij Manteau. De roman kost 18,95 euro. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen verspreidt de roman bij de mensen in armoede tegen 2 euro, dankzij de steun van het Vlaams ministerie van Welzijn.

We mogen vijftien gratis exemplaren van het boek weggeven aan onze lezers. Als u een exemplaar wilt, stuurt u een kaartje naar Redactie De Bond, Troonstraat 125, 1050 Brussel met daarop de naam van drie welzijnsschakels of verenigingen die in Vlaanderen bestaan.

Info: Vlaams Netwerk, tel. 02-204.06.50, www.vlaams-netwerk-armoede.be, www.ikbeniemandniemand.be